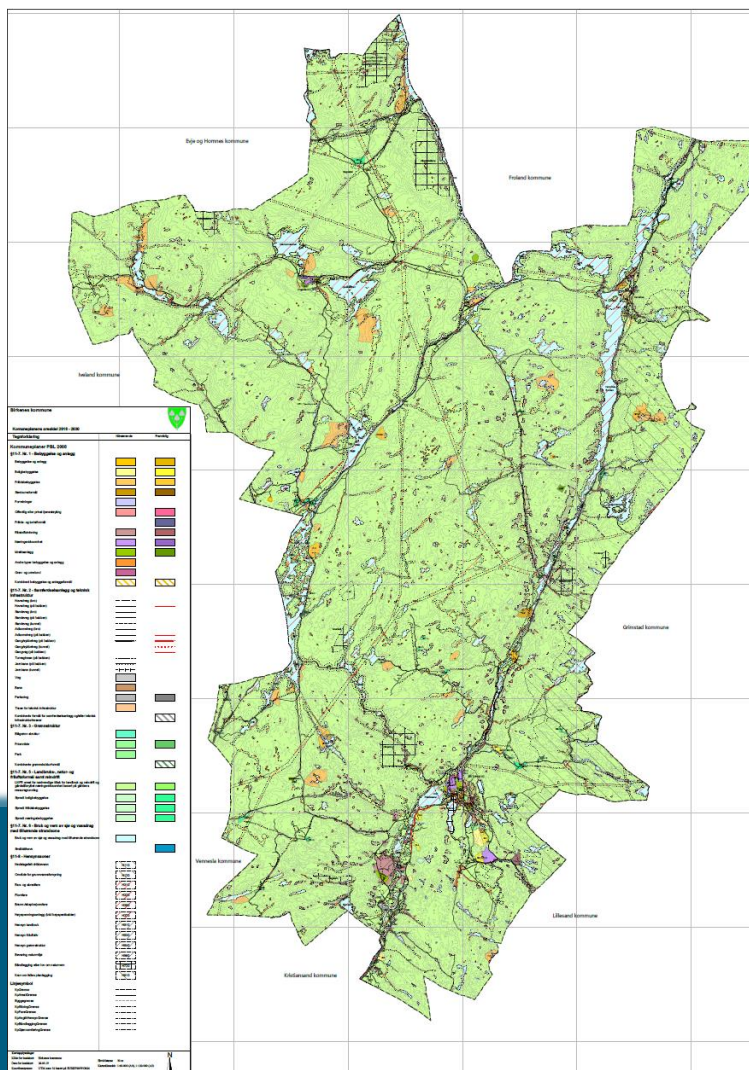

Birkenes kommune

Birkenes kommune

Kommuneplanens arealdel 2020-2032

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	4
Planstrategi	4
Planprogrammet/planprosessen	4
Kommuneplanens arealdel	4
Nasjonale og regionale føringer	5
Andre føringer	6
2. Planstatus	7
Gjeldende overordnede kommuneplan	7
Eksisterende planer utarbeidet av kommunen	7
3. Prosess	8
4. Beskrivelse av planforslaget	10
Hovedendringer og overordnet utvikling	10
Bosettingsmønster	11
Utvikling av Birkeland sentrum, Engesland og Herefoss	12
Fortetting	13
Jordbruk og skogbruk i Birkenes	14
Næring	14
Barnetråkk	14
Risiko og sårbarhet	17
5. Arealformål og hensynssoner (§§ 11-7 og 11-8 i pbl)	17
Bebyggelse og anlegg	18
Boligbebyggelse	18
Metode for rangering av utbyggingsområder	18
Boliger	19
Fritidsboligbebyggelse	19
Næringsbebyggelse og råstoffutvinning	20
Sentrumsformål	20
Offentlig eller privat tjenesteyting	21
Idrettsanlegg	21
Fritids- og turistformål	22
Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur	22
Vei	22

Parkering.....	23
Kollektiv.....	23
Gang- og sykkelveier.....	23
Grønnstruktur.....	24
Naturområder, turdrag og friområder	24
Lekearealer.....	25
Landbruk, natur og friluftsmål	25
LNF- spredt bolig- og fritidsbebyggelse	26
Natur	27
Bruk og vern av sjø og vassdrag.....	28
Byggeforbud langs vann og vassdrag.....	29
Ogge.....	29
Drikkevannskilder	30
Hensynssoner	30
6. Planens samlede konsekvenser.....	31
Jord- og skogressurser	31
Naturverdier, biologisk mangfold	31
Barn og unges interesser	32
Rekreasjon og friluftsliv	32
Landskap og grønnstruktur	33
Kulturminner	33
RoS: klimatilpasning, forurensning, samfunnssikkerhet og beredskap	33
Transport og infrastruktur.....	34
Sentrumsutvikling: fokus på Birkeland, Herefoss og Engesland.....	34
Sosial infrastruktur.....	34
Bokvaliteter	35
Oppsummering samlede konsekvenser.....	36
7. Kommentarer fra andre myndigheter	37
8. Vedlegg	42

1. Innledning

Kommuneplanen er en overordnet, strategisk plan for Birkenes de nærmeste årene. Alle kommuner skal ha en kommuneplan som omfatter samfunnsdel og arealdel.

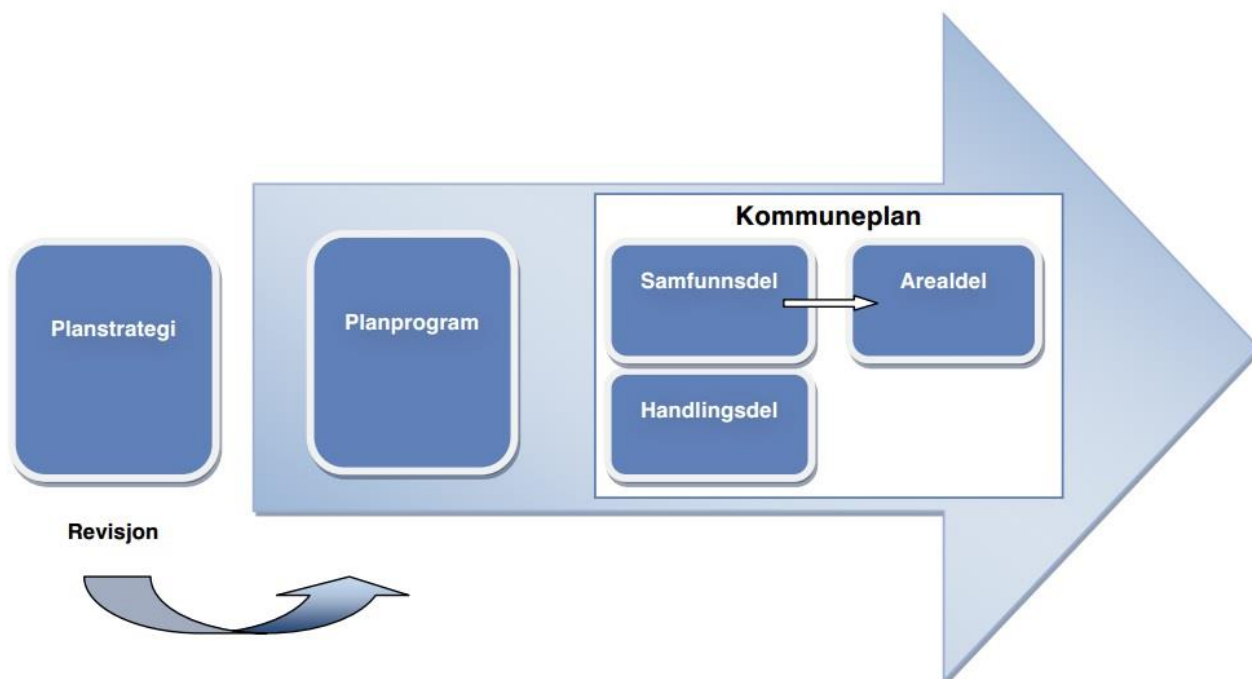
Samfunnsdelen utgjør dokumentet som omhandler mål og strategier. Arealdelen viser sammenhengen mellom fremtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Kommuneplanen skal omfatte alle viktige mål og oppgaver i kommunen og også ivareta regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver.

Planstrategi

Kommunestyret vedtok den 3.11.2016 en planstrategi for Birkenes kommune. Denne planstrategien skulle legge føringer for hvilke planer kommunen skulle lage, revidere og behandle i løpet av den inneværende kommunestyreperiode. Kommunen har som målsetting å utarbeide en ny arealdel for kommuneplanen. Samfunnsdelen har blitt rullert og ble vedtatt i kommunestyret 24.03.2015. Kommunen startet våren 2015 opp arbeidet med å gjennomføre en rulling av kommuneplanen. Dette arbeidet stoppet opp, men har nå blitt tatt opp igjen.

Planprogrammet/planprosessen

Formålet med et planprogram er å beskrive kommuneplanprosessen. Her gjøres det rede for tidsfrister, opplegg for medvirkning og det tydeliggjøres hva som skal behandles i kommuneplanen.

Figur 1: oversikt over planprosessen

Kommuneplanens arealdel

Kommunen skal ha en arealplan for hele kommunen som viser sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Kommuneplanens arealdel er ved

kommunestyrets vedtak bindende for nye tiltak eller utvidelse av eksisterende tiltak. Kommuneplanens arealdel skal omfatte plankart, bestemmelser og planbeskrivelse hvor det framgår hvordan nasjonale og regionale mål og retningslinjer, og overordnede planer for arealbruk, er ivarettatt.

Av pbl § 4-2 første ledd følger det at: *“Alle forslag til planer etter loven skal ved offentlig ettersyn ha en planbeskrivelse som beskriver planens formål, hovedinnhold og virkninger, samt planens forhold til rammer og retningslinjer som gjelder for området.”* Videre i andre ledd som omhandler konsekvensutredning: *“For regionale planer og kommuneplaner med retningslinjer eller rammer for framtidig utbygging og for reguleringsplaner som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal planbeskrivelsen gi en særskilt vurdering og beskrivelse - konsekvensutredning - av planens virkninger for miljø og samfunn.”*

I denne planbeskrivelsen redegjøres det for hovedendringene fra forrige kommuneplan, samt konsekvenser for den videre utviklingen i kommunen.

Nasjonale og regionale føringer

Nasjonale forventninger ble sist vedtatt i 2015 og tar opp viktige utfordringer i samfunnsutviklingen. Gjeldende forventninger belyser i stor grad problemstillinger innen:

- Gode og effektive planprosesser
- Bærekraftig areal- og samfunnsutvikling
- Attraktive og klimavennlige by- og tettstedsområder

Det er utarbeidet en felles regionplan for de to Agderfylkene, kalt Agder 2020. I denne planen blir det pekt på at Agder har særlige utfordringer når det gjelder levekår og likestilling. Planen har fem hovedsatsingsområder:

- Klima: Høye mål – lave utslipp
- Det gode livet: Agder for alle
- Utdanning: Verdiskaping bygd på kunnskap
- Kommunikasjon: De viktige veivalgene
- Kultur: Opplevelser for livet

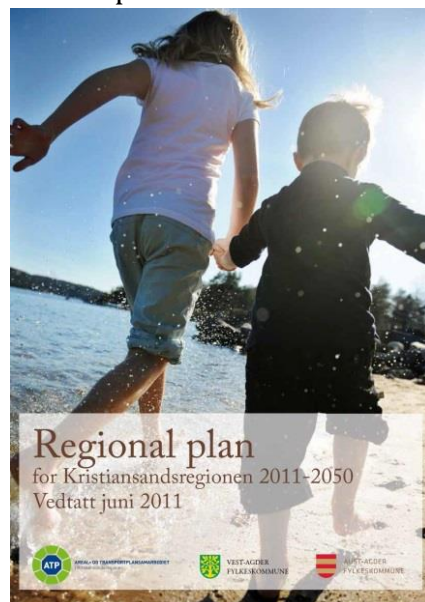

Regional plan for Kristiansandsregionen 2010-2050 - er en felles plan for den langsiktige utviklingen av Kristiansandsregionen. Planen legger opp til en felles, forpliktende arealpolitikk for regionen som skal legge til rette for bærekraftig utvikling og balansert vekst i hele Knutepunkt Sørlandet. Planen skal minimere transportbehovet, minimere arealforbruk til utbygging, legge til rette for miljøvennlig og sikker transport, legge til rette for god folkehelse og sikre universell utforming i all planlegging.

Andre føringer

I tillegg til forventninger og føringer som retter seg spesifikt inn mot selve planarbeidet er det også andre nasjonale føringer som har betydning for hvordan vi planlegger for fremtiden. Listen nedenfor er ikke utfyllende, men gir et bilde på noen av de ulike føringene som det touches innom i en prosess med utarbeidelse av kommuneplan:

- Likestillings- og diskrimineringsloven
- Klimaloven
- Naturmangfoldslov og andre føringer for vern
- Kulturminneloven
- Siviltbeskyttelsesloven
- Vannressursloven
- Forurensningsloven

2. Planstatus

Gjeldende overordnede kommuneplan

Birkenes har for tiden en gjeldende arealdel fra 2011, samt en gjeldende samfunnsdel som ble vedtatt våren 2015. Birkenes har endret seg på flere måter siden kommuneplanens arealdel ble vedtatt. Flere av de sentrumsnære utbyggingsområdene som ble lagt inn eller ble videreført har i stor grad blitt utbygd eller er på gang. Kommunens innbyggertall har økt fra 4770 til rundt 5200 innbyggere på slutten av 2017, en økning på over 8%. Ved utgangen av 2018 var innbyggertallet passert 5250. I forbindelse med grensejusteringen mot Hovlandsdalen har innbyggertallet naturlig nok justert seg noe ned. Den konkrete endringen vil imidlertid ikke få en avgjørende betydning for den videre veksten i kommunen da det er pressområdene rundt Birkeland som først og fremst opplever vekst. Det har vært svært liten, om noen, vekst i folketallet i Hovlandsdalen de siste årene.

For å kunne ta strategiske og fremtidsrettede valg, er det en forutsetning at kommunen har en oppdatert kommuneplan og et oppdatert kommuneplankart, i tråd med plan- og bygningslovens § 2-1.

Eksisterende planer utarbeidet av kommunen

Birkenes har utarbeidet flere sektorplaner. Disse planene er kunnskapsbaserte planer bygget på data fra nasjonale, regionale og lokale undersøkelser. I vårt arbeid med kommuneplanens samfunnsdel som ble vedtatt i 2015, ble det utarbeidet statistikk og foretatt analyser der det var mangelfull bakgrunnsinformasjon. Ved å ta utgangspunkt i eksisterende planer, de utfordringsbildene som presenteres og supplere det med statistikk fra områder som ikke er dekket av sektorplanene, har kommunen utarbeidet tre satsingsområder. Disse er: Tidlig innsats, utdanning og steds- og næringsutvikling.

De ulike sektorplanene peker ut viktige prioriteringer som også kan ha betydning for arealplanleggingen. I arbeidet med kommuneplanen må derfor dette også inkluderes i vurderinger som gjøres i kommuneplanarbeidet.

3. Prosess

Birkenes kommune vedtok i mars 2017 å starte opp igjen arbeidet med å rullere kommuneplanens arealdel. Til grunn for metode og retningslinjer for innspill, utarbeidelse og høring ligger planstrategien. Kommunen har jobbet med å få innspill og informere om prosessen. I det ligger det også at kommunen i forbindelse med oppstarten i 2015 gjorde en del arbeid i forhold til involvering. Innspill og resultatet av det arbeidet er også tatt med i arbeidet som er gjort siste år. Blant annet har det i tillegg til en innspillsperiode også blitt avholdt møter med ulike grupper for å få frem ulike synspunkter til kommuneplanen og arbeidet med den. Blant annet har det blitt arrangert møter med elevråd på Birkeland skole. Internt i organisasjonen har det blitt arrangert enkeltmøter med ulike fagpersoner innen eksempelvis drift, skole og natur.

Kommunen la i perioden 1. juni til 6. august 2018 forslag til ny kommuneplan på offentlig ettersyn. Forslaget fikk flere merknader og det ble gitt innsigelser til flere områder. Dette har administrasjonen jobbet med i det som i tabellen nedenfor er kalt andre fase.

Første fase:

Oppstart og utarbeidelse av planprogram	08.03.2017
Vedtak planprogram	22.06.2017
Innspillsperiode	08.03.2017 – 19.05.2017
Bearbeiding av innspill	august – desember 2017
Arbeid med kommuneplan og bestemmelser	august 2017 – februar 2018
Innarbeidelse av LNF-spredd bolig	desember 2017 – januar 2018
Ferdigstilling av kommuneplanforslag og politisk vedtak	februar – mars 2018
Innarbeiding av endringer etter vedtak	april – mai 2018

Andre fase:

Vurdering av merknader og innsigelser	august - september 2018
Politisk involvering for justering av planforslag	september 2018
Bearbeiding av foreslåtte utbyggingområder	september 2018 – februar 2019
Politisk behandling (planutvalget)	mars 2019
Endelig vedtak	Februar 2020

Det ble i løpet av arbeidet opprettet en egen facebookside for kommuneplanarbeidet i Birkenes. Hovedhensikten har vært å ha en mer uformell plattform for å informere om planarbeidet på. Statuser på denne siden har også blitt delt av Birkenes kommunes offisielle facebookside, samt at det er gitt informasjon på kommunens nettsider.

I forbindelse med vedtak om oppstart ble det besluttet at alle innspill skulle følge en mal utarbeidet av kommunen for å levere konkrete innspill. Dette ble gjort for å sikre at nødvendig og relevant informasjon skulle bli synliggjort og fungere som et grunnlag for å vurdere nye utbyggingområder. Det har under innspillsperioden kommet inn 38

innspill fra grunneiere, andre private forslagsstillere og kommunen. Kommunen har i tillegg gjort noen endringer i kommuneplanen og lagt inn flere LNF-spredd boligbygging. De fleste av disse er områder som i praksis er i bruk til formålet det er endret til, men som ikke har blitt kartfestet tidligere.

Planutvalget har i løpet av arbeidet med kommuneplanen uttrykt ønske om å legge til rette for enklere byggesaksbehandling for små grender som i dag er omfattet av LNF-formålet. Kommunen har derfor etter gitte kriterier lagt en del bebygde arealer inn i kommuneplankartet med bestemmelser. Disse kriteriene var:

- 1) Administrasjonen skal ikke vurdere nye områder for utbygging, men vurdere muligheten for å legge til rette for noe LNF-spredd bebyggelse i allerede bebygde.
- 2) Dette gjelder områder som i dag er omfattet av LNF-formålet.
- 3) Det må være minst 4 eksisterende boenheter innenfor området som vurderes.
- 4) Området bør som hovedregel fremstå som en grend og ha maks diameter på 500 meter mellom boligene som ligger lengst fra hverandre.
- 5) Det kan tilrettelegges for utvidelse av antall boenheter i områdene med maks 25% økning ut over dagens antall.
- 6) Det tillates ikke bebyggelse på innmark.
- 7) Vurderingene vil omfatte boliger, ikke fritidsbolig.
- 8) Birkeland og Ytterdalen (fra Flaksvatn og til Kristiansand grense) omfattes ikke av vurderingene.

Kommunen har innarbeidet 23 områder for LNF-spredd boligbygging i kommuneplanen.

I løpet av arbeidet med planen har kommunen gjennomført en forenklet barnetråkkanalyse. Hensikten har vært å få et bilde av barn og unges forståelse og opplevelse av sitt nærmiljø. På denne måten har kommunen fått mer kunnskap om barns forståelse av det området de ferdes i og benytter i hverdagen, noe som har vært nyttig i utarbeidelsen av forslag til nye boligområder. Det er imidlertid noen begrensinger i selve analysen som er gjort. Kommunen har bare hatt mulighet til å gjennomføre dette blant barn på Birkeland skole og bare et utvalg av elevene. Det vil si at det først og fremst er sentrumsnære områder på Birkeland som har kunnet benytte seg av dette materialet i konsekvensanalysen. Det er imidlertid også dette arealet som har det største presset på nye utbyggingsområder.

4. Beskrivelse av planforslaget

Hovedendringer og overordnet utvikling

Det er to hovedendringer som er gjort i denne omgangen. For det første er det foretatt en fullstendig revisjon av bestemmelsene. Dette er på grunn av noe mangelfulle bestemmelser og at det var mangler i hjemlene knyttet til plan- og bygningsloven. Den andre hovedendringen er endringene som er gjort i plankartet. Plankartet er oppdatert med nye bolig-, fritids- og næringsområder og det er rettet opp i feil og mangler i eksisterende plankart.

Birkenes kommune forventer en relativt stor befolkningsvekst i årene fremover, men noe mindre enn det den har vært de siste årene. Det er derfor svært viktig å legge til rette for en god samfunnsutvikling i kommunen og at kommunen har en god strategi for vekstretninger, hva som skal bevares og hvordan arealressursene skal forvaltes. Det er et mål å prioritere lokalisering av boligområder nær de tre eksisterende sentrumsområdene Birkeland, Engesland og Herefoss. En fortetting rundt disse områdene vil også gjøre det lettere å prioritere infrastruktur (for eksempel vei, vann, bredbånd og kollektiv) i de områdene hvor det er størst behov. Birkenes er i areal en stor kommune på 637

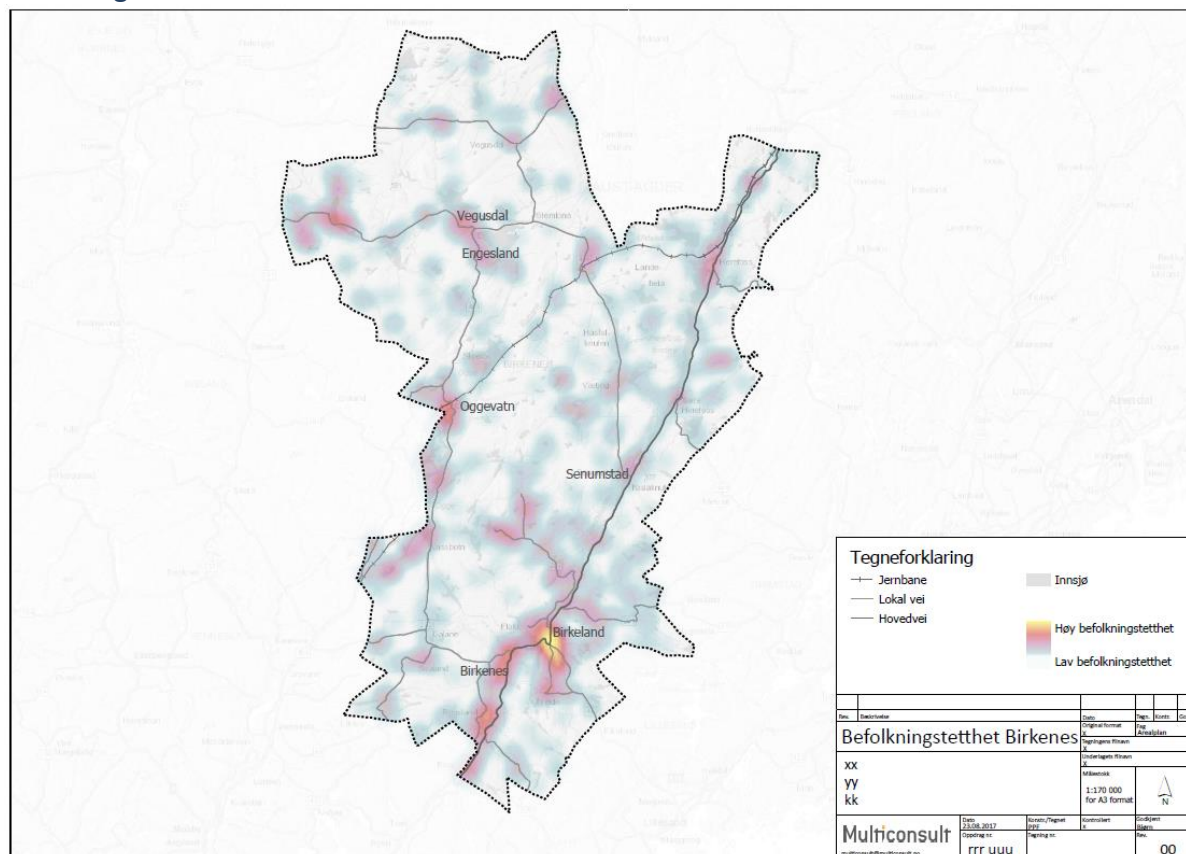
km² etter grensejusteringen mot Evje og Hornnes kommune fra 1. januar 2019. Dagens Birkenes er et resultat av kommunesammenslåingen i 1967 da Herefoss, Birkenes og Engesland ble slått sammen til én kommune. Selv om Birkeland er den klart største av de tre bygdene er det en sterk lokal tilknytning til de tre sentraene. Dette gjenspeiles også i kommuneplanens samfunnsdel der det er et klar politisk mål at alle tre bygdene skal satses på i den videre utviklingen av kommunen.

Endringen i kommunegrensen i Hovlandsdalen har ført til at enkelte av figurene og kartene som er benyttet i planbeskrivelse og vurderinger fraviker noe fra situasjonen etter 1. januar 2019. Dette har i praksis ingen betydning for arbeidet som er gjort. Birkenes kommune har i forslag til plankart selvsagt justert plankartet i henhold til de nye grensene. Det er ikke foreslått andre endringer i området som nå hører til under Evje og Hornnes som har betydning for kommuneplanarbeidet i Birkenes.

Det er noen få områder hvor administrasjonen før kommuneplanen ble behandlet første gang i 2018 ikke anbefalte at områdene ble lagt inn i kommuneplanen. Når saken nå kommer opp for ny førstegangsbehandling har administrasjonen allikevel valgt å følge opp kommunestyrets ønske om å legge disse inn i kommuneplanen dersom det ikke har kommet innsigelse til områdene fra andre instanser.

Bosettingsmønster

Figuren viser bosettingen i Birkenes kommune.

Brorparten av innbyggerne i Birkenes bor på Birkeland. Over 3000 av innbyggerne er bosatt her (inkluderer Flaksvatn og Flakk). Foruten Birkeland fremstår bosettingsmønsteret i kommunen som relativt spredt.

I fremtiden vil det være en viss vekst over hele kommunen. Samtidig vil det meste av veksten sannsynligvis komme i sentrumsnære områder. Dette kommer både som følge av at det er i sentrumsnære områder det bygges flest boliger, og fordi det i kommuneplanen er et mål om at det er i dette området den største veksten skal skje.

Det er verdt å merke seg at kommunen i en viss grad har lykket med å legge til rette for at brorparten av boligbyggingen skjer i sentrum. Natveitåsen og Tøane er eksempler på boligfelt som er sentrumsnære og som er godt utbygd. Samtidig ser en at områder som er lagt ut i mer perifere områder i mindre grad har startet på utbyggingen.

Det legges i ny kommuneplan opp til at hovedutbyggingen skal skje i sentrum og sentrumsnære områder.

Utvikling av Birkeland sentrum, Engesland og Herefoss

Av de tre sentraene i kommunen er det Birkeland som er den bygda som preges av en «urbanisering». På Birkeland finnes det relativt sett et tett bebyggt sentrum hvor kommuneadministrasjonen er lokalisert. Her er det større bebyggelse med 2-3 etasjer. Herefoss og Engesland er to mindre bygdesentra hvor skole, barnehage og butikk er det som kjennetegner sentrum og er sentrale funksjoner.

Sentrum på Birkeland har et stort behov for aktiv stedsutviklingsarbeid. Det knytter seg til fornyelse og transformasjon slik at det kan bli et attraktivt sted for næringsdrift, kulturaktiviteter, og som møtested og bosted. Ny områdeplan for sentrum ble vedtatt i kommunestyret i slutten av 2016. Det er et mål at Birkeland sentrum skal gis et urbant uttrykk, som hever kvaliteten og skaper økt trivsel og aktivitet. På Birkeland skal utbygging skje gjennom fortetting i sentrum og de sentrumsnære områdene.

Engesland er et sentrumsområde med stort behov for bygdeutvikling for å tiltrekke beboere og næringsliv. Et initiativ er knyttet til Engeslandstunet. Engeslandstunet skal samle alle aktiviteter og bygdefolk til sentrum, øke bosettingen og utvikle ny næring basert på egne steds kvaliteter med en klar fremtidsrettet miljøprofil. For å følge opp målene i kommuneplanens samfunnsdel er det viktig at kommunen følger opp med å legge til rette for en utvikling av og i sentrum. Det er i dette planforslaget lagt til rette for mer utbygging i sentrum. En utfordring kommunen må møte er hvordan man kan dreie bort fra fradelinger av tomter utenfor sentrumssonen og legge til rette for økt bygging og tilflytting i sentrumsområde. Denne planen legger grunnlaget for dette og må følges opp i arbeidet i årene fremover.

Herefoss 2018 og 1961.

Herefoss har i større grad etablerte boligområder enn Engesland. Sentrumsområdet er imidlertid spredt med næringsområder nær Herefoss stasjon, skole og barnehage lokalisert et godt stykke fra hverandre og en butikk mer eller mindre midt mellom. Det er ikke lagt til rette for flere nye boligområder ved eller nær Herefoss i denne omgang. Det er fortsatt godt med ledige tomter i områder avsatt til boligformål. Det er viktig at kommunen følger opp lokale initiativ for å legge til rette for ny næringsutvikling og opprettholdelse av skoletilbudet.

I innspillperioden kom det inn et stort antall forslag til nye utbyggingsområder. Antallet er større enn det som er nødvendig for å dekke behovet de neste årene. I forslaget som legges frem er derfor ikke alle forslag tatt med i planene fremover.

Fortetting

Birkenes kommune har i utarbeidelsen av kommuneplanens samfunnsdel et uttalt mål om å bygge opp om de tre sentraene i kommunen. Dette skal følges opp gjennom å legge til rette for utbygging i og nær sentrumssonene. Det er ønskelig med en foretting. På Engesland gjøres dette ved å legge til rette for et sentrumsområde i kommuneplanen hvor det senere skal utarbeides en reguleringsplan for å legge til rette for en god utvikling av sentrum. På Birkeland har det gjennom en egen sentrumsplan blitt lagt til rette for en økt fortetting og eldre planer i og rundt sentrumsområdene revideres. Mange flytter til Birkenes for å få tomter for å realisere eneboligdrømmen. Det er viktig for Birkenes at dette fortsatt er en mulighet. Kommuneplanen legger derfor til rette for at det fortsatt kan utvikles eneboligområder, samtidig som det skal gjøres attraktivt å bygge tett i sentrum og sentrumsnære områder.

Jordbruk og skogbruk i Birkenes

Birkenes kommune er en skogbrukskommune og skogen er en viktig ressurs for fremtiden. Det er viktig for kommunen at skogbruket sikres og at det legges til rette for en fremtidsrettet og bærekraftig skogforvaltning. Det er de siste årene tatt flere initiativ med fokus på næringsutvikling av skogressursene. For å sikre gode ressurser til foredlingsindustrien er en suksessfaktor at det legges til rette for god forvaltning. Hvordan vi velger å bebygge, utvikle og forvalte kommunens arealer har stor påvirkning på fremtidens ressursgrunnlag for denne næringen.

Det samme perspektivet gjelder også jordbruket i Birkenes. God jordbruksjord er en knapp ressurs i Birkenes. En langsiktig og god forvaltning av selve jordbruksjorda og tilgrensende områder er nøkkelen til et fortsatt aktivt jordbruk, spesielt langs Tovdalselva og Tveide Moner.

Landbruket er en viktig faktor for Birkenes. Skog- og jordbruksrelaterte næringer sysselsetter mange i kommunen og forvaltningen av denne er derfor viktig for fremtiden. Det har derfor i planarbeidet vært viktig å involvere fagkompetansen slik at arealutviklingen i størst mulig grad bygger opp om landbruket. I områder hvor det legges midlertidig beslag på landbruksjord (for eksempel ved masseuttak) legges det vekt på at det i ettertid skal tilbakeføres til opprinnelig formål.

Næring

I Birkenes finnes det arbeidsplasser innenfor en rekke ulike næringer. Det er flere små og mellomstore bedrifter innenfor transport, masseutvinning, handel og byggerier, flere større industribedrifter med til sammen flere hundre ansatte, samt at primærnæringen fortsatt sysselsetter mange mennesker. Birkenes kommune er svært avhengig av at de store bedriftene fortsetter å satse. Spesielt viktig er dette for Birkeland hvor de store industribedriftene er lokalisert.

I arealplanleggingen er det viktig å føre en arealpolitikk som gir forutsigbarhet og gode muligheter for å videreutvikle bedriftene. Birkenes kommune har i de siste årene ønsket å legge til rette for økt næringsutvikling innen treforedling og det må legges til rette for utviklingsmuligheter i kommuneplanens arealdel.

Barnetråkk

Birkenes kommune har i samarbeid med skolen og SLT-koordinator foretatt en forenklet barnetråkkanalyse. Kommunen har ikke hatt ressurser til å gjennomføre en fullstendig barnetråkkanalyse. Samtidig er det et mål å få frem barn- og unges meninger i planarbeidet. Barna kommer ikke med innspill på samme måte som voksne gjennom for eksempel den generelle høringen, eller gjennom folkemøter/informasjonsmøter. Det ble derfor gjort et forsøk hvor en gruppe med elever fra 5-7. klasse fikk mulighet til å fortelle noe om sine opplevelser av nærmiljøet og områder de ferdes i nærmest daglig. Det startet med at arealplanleggeren forklarte og fortalte om kommuneplan og kommuneplankart. Da er det viktig å vise kartet og vise hva det vil si å lage en plan for kommunen deres.

Etter en innføring i hva, hvorfor og hvordan en plan utarbeides ble det delt ut kart over Birkeland, samt noen litt større oversiktskart. Ved hjelp av en lærer og SLT-koordinator

ble det gitt oppgave hvor barna for eksempel skulle beskrive skoleveien, lekeområder, bosted osv. Noen av elevene er helt ned i 10 år og det er ikke så lett å forstå et kart, så det ble forklart og hjulpet med å finne punkter som ble beskrevet på kartet og merke de av. Målet var å hjelpe de på vei, men samtidig gjøre det på en slik måte at det faktisk var barna selv som påpekte gode og dårlige sider ved noe og ikke noe de følte at de måtte forklare fordi en voksen mener at det er noe de må ha en mening om.

Målet med opplegget var ikke at det nødvendigvis skulle komme konkrete innspill til kommuneplanarbeidet i seg selv, men at barna skulle beskrive nåsituasjonen slik de oppfatter den. På bakgrunn av det kan kommunen se om det er noen strategiske grep som bør eller kan gjøres i kommuneplanen. Barnetråkkanalysen ble derfor brukt som bakgrunnsmateriale for arbeidet med konsekvensutredningene.

Barn er fokusert på det konkrete, det de opplever i hverdagen, for eksempel at det er mørkt i en undergang, eller at de liker å spille fotball på en bestemt fotballbane/ballbinge. Utfordringen er da å sette dette i en sammenheng som gjør at kommunen i kommuneplanarbeidet kan gjøre noen grep som gjør at de føler seg tryggere for skumle ting og at det som de er fornøyd med blir ivaretatt. Det er flere ting barna påpeker som er nyttig informasjon til kommuneplanen. For barn i denne aldersgruppen er det større lekeområder som er viktig (fotballbaner, skogsområder/turområder, badeplasser osv). Vår utfordring som planleggere og beslutningstakere blir da å sikre både atkomst og de enkelte områdene på en god måte. Områder med gode kvaliteter må ivaretas og sikres og områder som oppleves som mindre gode/dårlige må få en oppmerksomhet. Noe av dette må ivaretas i den ordinære driften og opparbeidelse av for eksempel gangfelt, mens noen kan legge grunnlaget for strategiske grep i kommuneplanen.

Risiko og sårbarhet

Risiko- og sårbarhetsanalyse er et viktig grunnlag for å vurdere planforslagets virkning på samfunn og befolkning. Birkenes kommune reviderte i 2016 helhetlig risiko og sårbarhetsanalyse for kommunen. Denne analysen ligger til grunn for all vurdering som gjøres for den videre utviklingen av kommunen, også i arbeidet med kommuneplanens arealdel. Risiko og sårbarhet er vurdert i konsekvensutredningen for de enkelte foreslåtte utbyggingsarealene. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap anbefaler at ROS- analyse omfatter:

- Risiko- og sårbarhetsforhold som er vesentlig for å ivareta samfunnssikkerhet.
- Forhold i omkringliggende områder som kan få konsekvenser for planområdet.
- Endringer i risiko- og sårbarhetsforhold som følge av planlagt utbygging.
- Risiko- og sårbarhetsforhold i kombinasjon, herunder vurdering av endrede konsekvenser når det legges klimapåslag for relevante naturforhold.
- Mulige konsekvenser av utbygging av omkringliggende områder.
- Vurdering av om kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig for å vurdere risiko- og sårbarhet, eller om ROS- analysen må følges opp gjennom nærmere kartlegginger.

I konsekvensutredningene har Birkenes kommune gjort utredningene med anbefalingene over som grunnlag. For de fleste nye utbyggingsområdene settes det også krav om reguleringsplan. Krav til risiko- og sårbarhetsanalyser og behov for tiltak vil eventuelt også være naturlig å følge opp i reguleringsplanfasen. I noen forslag til boligområder er det gjort endringer i forslagene for å tilpasse dem i forhold til kjente faresoner. I tillegg er det i noen områder satt ytterligere krav i kommuneplanbestemmelsene for å sikre områdene mot uønskede hendelser. Kommunen benytter seg av føre var-prinsippet for å minimere risikoen ved en eventuell utbygging av et område.

NVE og Birkenes kommune har utarbeidet et nytt flomsonekart for Flakksvann, Berse og nedre del av Tovdalselva i løpet av prosessen med kommuneplanarbeidet. Dette er fulgt opp i utarbeidelse av nytt kommuneplankart og i vurderingene som er gjort for nye utbyggingsområder.

5. Arealformål og hensynssoner (§§ 11-7 og 11-8 i pbl)

Kommuneplanens arealdel skal vise hovedtrekkene i arealbruken. Plankartet som er utarbeidet viser eksisterende og fremtidig arealbruk (arealformål) i kommunen.

Arealformålene i kommuneplanen følger av plan- og bygningslovens § 11-7:

- 1) Bebyggelse og anlegg
- 2) Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur
- 3) Grønnstruktur
- 4) LNF-formål
- 5) Bruk og vern av vann og vassdrag
- 6) Hensynssoner

Kommuneplanens arealdel skal i nødvendig utstrekning vise hensyn og restriksjoner som har betydning for bruken av arealer. I Birkenes kommune vil dette bli vist gjennom en rekke forskjellige hensynssoner.

Bebyggelse og anlegg

Arealformålet bebyggelse og anlegg omfatter arealer hvor det legges til rette for bygging av for eksempel boliger og næringsbygg. I de aller fleste tilfeller kreves det også at det utarbeides reguleringsplan før utbygging.

Boligbebyggelse

Birkenes kommune har vært en kommune i stor vekst i flere år.

Befolkningsframskrivingene viser at dette vil fortsette. Det er derfor fortsatt viktig å legge til rette for flere boliger i Birkenes.

I tråd med føringene i kommuneplanens samfunnsdel og nasjonale anbefalinger er det nødvendig at utbyggingen skjer i nærheten av allerede eksisterende boligområder eller fortetting i og rundt sentrumsområdene. En naturlig konsekvens av at det er et mål om å styrke sentrumsfunksjonene er at det vil være naturlig å kreve en tettere utbygging og fortetting i de tre sentraene. Samtidig er det viktig for Birkenes å legge opp til en differensiert boligstruktur både når det gjelder type boliger og lokalisering. Kommunen har allerede en relativt stor reserve av boliger som ligger i større avstand fra sentrum. Disse beholdes og gjør at kommunen har variert tilbud av boligtomter.

Metode for rangering av utbyggingsområder

Ved vurdering av de aktuelle boligområdenes egnethet for utbygging i forhold til ATP-prinsipper er det tatt utgangspunkt i «Kristiansandsmetoden» for rangering av utbyggingsområder. Modellen tar utgangspunkt i et områdes beliggenhet og avstanden til kommunesenter/lokalsenter. Områdene vurderes ut fra kriterier som avstand for sykkel og gange, avstand til holdeplass for kollektiv, fortetting kontra ekspansjon, samt nærhet til arbeidsplasser og boligområdets omfang. Det vil si at flere boliger i et område gir høyere delsum.

Modellen er tilpasset lokale forhold. I Birkenes har en ansett et område som sentrumsnært dersom avstanden til lokalsenter er mindre enn 2 km. Når det gjelder kollektivtilbud er det i hovedsak avstand til holdeplass som har vært avgjørende for en god score. Avgangenes hyppighet er lagt mindre vekt på i beregningen. Tabellen nedenfor viser distansene som er lagt til grunn.

	Kort	Middels	Langt
Gange	Opp til 1 km	1-2 km	Mer enn 2 km
Sykkel	Opp til 2 km	2 - 5 km	Mer enn 5 km
Buss	Opp til 500 m	500 - 800 m	Mer enn 800 m

Avstand til nærmeste lokalsenter:

Kort	Middels	Langt
Opp til 2 km	2-5 km	5 km

En sammenstilling av resultatene vises i kartet under. De grønne områdene er områder som er egnet for utbygging, mens de røde viser områder hvor utbygging bør unngås.

Boliger

Alle nye boligområder i planforslaget ligger innenfor områder som er rangert som grønne eller gule. Administrasjonen foreslo ved behandling i 2018 å legge inn langt færre områder enn det politisk utvalg gjorde. Administrasjonen har derfor valgt å legge inn områder hvor det ikke er fremmet innsigelse, men som administrasjonen ikke la inn ved forrige behandling. Faglig sett vil det imidlertid ikke anbefales å legge inn områdene.

Administrasjonens forslag til nye boligområder:

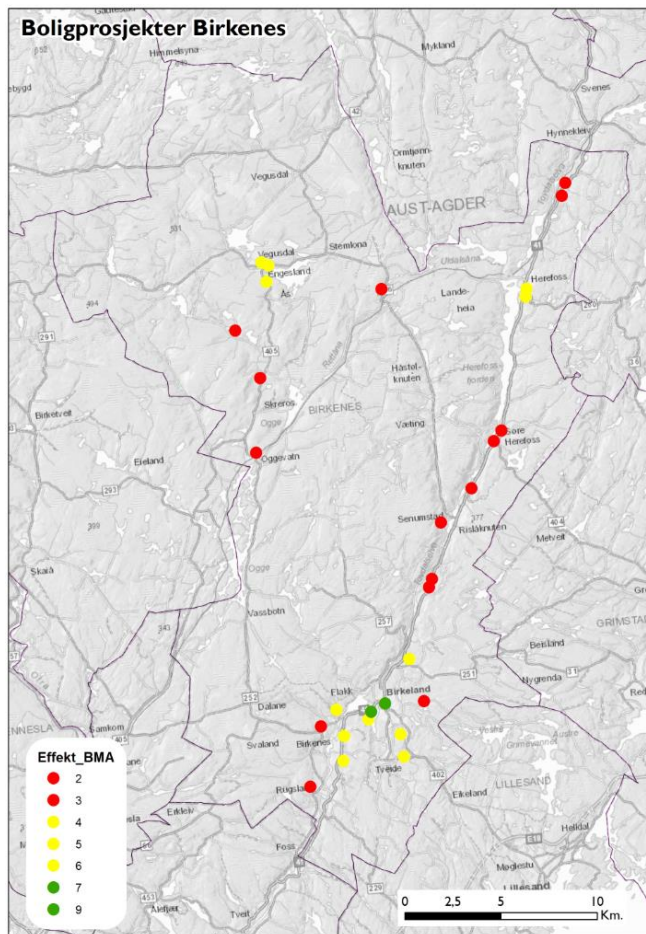
1. IB- 2) Natveitåsen II
2. IB- 12) Birkeland myrer
3. IB- 8) Uglandsskog
4. IB- 9) Birkeland sentrum
5. IB- 10) Flaksvatn/ Bakkemoen
6. ISB-1) Hampeheia, med redusert avgrensning (LNF-spredd)

Lagt inn etter politisk behandling

1. ISB-25 Birkenes
2. ISB-26 Skilsteinsheia

Fritidsboligbebyggelse

Birkenes kommune har betydelige arealressurser som er satt av til fremtidig fritidsboligformål. Mange av disse områdene har ligget i kommuneplanen svært lenge og flere av områdene ligger i områder hvor det i dag er lite interesse for fritidsboligområder. Når det nå legges opp til ytterligere flere fritidsboligområder i kommuneplanen er det i områder som ligger i prioriterte områder nær viktige friluftslivdestinasjoner i kommunen.

Utbyggingsområder i Birkenes og vektet på avstander fra sentrale funksjoner

Ny fritidsboligområder:

1. IF-1) Ulvhildsøya (Herefoss)
2. IF-3) Sørliheia vest
3. IF-4) Vassbotn (arrondering)

Utgår:

1. Vervannet
2. Deler av Stølekilen/Vardetjørnmyra

Det kom i innspillsfasen inn forslag til to mindre utbyggingsområder ved Øynaheia på grensen mot Froland kommune. Det ble reist innsigelse til dette fra fylkeskommunen. Hovedgrunnen for innsigelsen er hensynet til eksisterende friluftsområde på Øynaheia og Toplandsheia. Det er ikke utarbeidet en helhetlig plan for dette regionalt viktige friluftsområde for å blant annet avklare hvor det er mest hensiktsmessig at det legges tur/skiløyper, fritidsboliger, og infrastruktur. Administrasjonen har gått i dialog med fylkeskommunen og er enig i at det er hensiktsmessig å lage en helhetlig plan for området hvor det opprettes kontakt med Froland og Grimstad for å avklare de forskjellige hensynene som må ivaretas og legge til rette for en hensiktsmessig bruk av området.

Næringsbebyggelse og råstoffutvinning

I forbindelse med oppstart av kommuneplanarbeidet ble det i utgangspunktet ikke åpnet for å legge inn nye næringsområder i kommuneplanen. Unntaket var næringsområder som er bundet til et konkret område, for eksempel masseuttak. Uttak av masser er en svært viktig ressurs for kommunen og det er sannsynlig at dette vil være en viktig næringsvei også i fremtiden. Tilnærmingen i forhold til masseuttak er at man kan tillate masseutvinning i områder som grenser opp mot allerede eksisterende arealer, eller at arealene i praksis er i bruk i dag. Det legges ikke opp til masseuttak i områder hvor det i dag ikke drives med råstoffutvinning, eller som grenser inntil.

I arbeidet med kommuneplanen har det kommet frem at arealer som tidligere er avsatt til næringsområder på Engesland ikke egner seg til dette formålet. En hovedgrunn til det er at hovedvannforsyningen kommer fra et borehull midt i eksisterende næringsområde. Dette gjør det svært krevende å utvikle området til næring. Det er derfor kommet et alternativt forslag til nytt næringsområde som ligger nær eksisterende næringsområde, men som ikke kommer i konflikt med brønnen eller sentrum eller landbruksverdier.

Administrasjonens forslag til nye næringsområder:

1. IR- 1) Hefteheia
2. IR- 3) Vrålsmo
3. IR- 4) Varpelia masseuttak (Høygilt)
4. BN20) Engesland

Sentrumsformål

Sentrumsformål innbefatter forretninger, tjenesteyting og boligbebyggelse samt nødvendige uteareal til bebyggelsen. I tråd med kommuneplanens samfunnsdel skal det

legges til rette for tiltak som styrker opp om Birkeland, Engesland og Herefoss som prioriterte utbyggingsområder. En utbygging av Engeslandstunet med aktivitetshus og boliger vil kunne føre til økt tilflytting og utvikling av Engesland som bygdesentrum.

Nye områder:

1. S01) Engeslandstunet

Offentlig eller privat tjenesteyting

Birkenes kommune har ikke lagt til rette for flere arealer med offentlig eller privat tjenesteyting i neste planperiode.

Kommunen har svært mange boliger for eldre, og vil ikke ha behov for ytterligere boliger til eldre før rundt 2025. Etter 2025 har kommunen nok arealer tilgjengelig til å utvide eksisterende arealer. Ved neste rullering av kommuneplanen vil det derimot være nødvendig å vurdere flere arealer.

Når det gjelder boliger til vanskeligstilte er bruk av startlån/Husbankens ordninger, og kjøp av mindre sentrumsnære boenheter, det kommunen satser på. Det er lagt opp til en fortetting i sentrum og det skal derfor være arealer til å ivareta denne strategien.

Det er lagt inn forslag om boliger til personer med rus/psyk helseproblem i gjeldende økonomiplan på kommunal grunn. Boliger til personer med utviklingshemming/autismespekterforstyrrelser er lagt inn i økonomiplanen. Kommunen har ikke vært konkrete på mulige arealer i kommuneplanen, men kommunen har arealer sentrumsnært som gjør at det bør være nok arealer til dette formålet.

Det er viktig at kommunen planlegger arealbehov i et langsiktig perspektiv, men slik vi har kommet fram til i arbeidet med boligstrategien vil det altså først være nødvendig om 8-10 år.

Idrettsanlegg

Det er i planforslaget foreslått tre nye områder til formålet. Dette gjelder en utvidelse av skytebaneområdet på Flakkeloner og et område på Engesland som ønskes utviklet for utbygging av skitunnel samt at trialbanen på Herefoss legges inn som idrettsformål. Alle områdene ligger i tilknytning til eksisterende idrettsanlegg. For skytebanen på Flakkeloner er det foreslåtte området i tråd med dagens bruk, og det er ikke planer om å utvide selve anlegget.

Nye områder:

1. BIA8) Skytebanen Flakkeloner
2. II-2) Engesland (skitunnel)
3. BIA4) Herefoss (trial- kjøring)

Lagt inn etter politisk behandling:

4. BIA6) Stoveland (trial- kjøring)

Fritids- og turistformål

Attraksjon Norge AS ønsker å etablere et nasjonalt vassdragssenter ved Teinefossen på Birkeland. Det er mye natur- og kulturhistorie i området og senteret ønsker å legge til rette for et opplevelsessenter med aktiviteter knyttet til elva og området rundt.

Det ble reist innsigelse til endring av formål nær Teinefossen. Adminstrasjonen har vært i dialog med fylkeskommunen og det anbefales at områdets formål ikke endres. Det vurderes som mer hensiktsmessig at det eventuelt søkes om en dispensasjon fra formålet for oppføring av et vassdragssenter.

Det er søkt om et område til camping på Flateland. Administrasjonen har i utgangspunktet anbefalt å ikke ta med området i kommuneplanen. Ved behandling i politisk utvalg i 2018 vedtok imidlertid planutvalget å ta med området i kommuneplanen. Området foreslås derfor lagt inn i kommuneplanen når planen nå legges ut på ny førstegangsbehandling.

1. IFT-2) Flateland

Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur

Birkenes kommune er en kommune i vekst. Videre vekst krever en stadig utvidelse av infrastruktur for gående, syklende og kjørende, samt videre utbygging av vann og avløpsnett. Det er behov for et kontinuerlig vedlikehold av kommunens infrastruktur, samtidig som nye utbyggingsområder utløser behov for mer infrastrukturutbygging. For å sikre en effektiv ressursutnyttelse og gjennomføring er det derfor viktig at virkemidlene som ligger i en godt utarbeidet plan brukes.

Vei

RV41, også kalt Telemarksvegen er en viktig transportkorridor mellom Vest-Telemark og Sørlandet, men også som knutepunkt mot både Østlandet og Vestlandet pga. tilknytningen til E134 ved Brunkeberg. Strekningen har stor betydning for så vel godstransporten som for trafikk til turist- og opplevelsesmål langs strekningen. Kommunene Birkenes, Froland, Åmli, Nissedal, Kvitseid og Seljord har tatt initiativ til en prosess for å få på plass en realistisk plan sammen med Statens vegvesen for hvordan hele strekningen fra Kjevik lufthavn til Brunkeberg/E134 kan utbedres. Deler av veien gjennom Birkenes er smal og svingete. Dette er krevende, spesielt på vinterføre. Det er mye tungtrafikk på riksveien.

Birkenes er en spredt bebygd kommune. Selv om den største veksten i bosettingen har vært i eller nær sentrum i kommunen er allikevel reiser bilbasert. Også for de som er bosatt like utenfor det som er en del av ny sentrumsplan foregår brorparten av reisene med bil. Birkeland er et bilbasert sentrum hvor alle funksjoner kan nås med bil. Samtidig som det er ønskelig å legge til rette for økt bruk av RV41 for reisende til Telemark, erkjennes det også at for mye trafikk gjennom Birkeland sentrum er en utfordring både med tanke på lokalmiljøet og trafikksikkerheten. Gjennom ny områdereguleringsplan

søker kommunen å legge til rette for gode løsninger som både ivaretar biltrafikken og de trafikksikkerhetsmessige utfordringene økt biltrafikk medfører.

Planforslaget inneholder, med ett unntak, ingen endring av veier i seg selv i kommunen. Nye veier vil eventuelt inngå som en del av andre utbyggingsområder/ formål. Forslaget legger opp til endring av en kommunal vei som går gjennom gårdstunet. Denne er relativt trafikkert og veien er en ulempe både for bomiljøet og gårdsdriften.

Nye veiformål:

IV-1) Risvandsveien

Parkering

Birkenes kommune har ingen egne parkeringsnormer som regulerer og styrer parkering i kommunen i dag. Slik situasjonen er i dag, der persontransporten i Birkenes er bilbasert er det fortsatt nødvendig å legge til rette for parkering i sentrum og sentrumsnære områder. Avsetting av arealer til parkeringsplasser må ses i sammenheng med trafikale forhold og sentrumsplanen. Behovet for parkeringsplasser gjøres i den enkelte plan og byggesak. I forbindelse med utarbeidelsen av kommuneplanen ser imidlertid Birkenes kommune behovet for en parkeringsnorm. I bestemmelsene vises det derfor til en parkeringsnorm som kommunen nå skal utarbeidet. Denne parkeringsnormen skal legges frem for behandling i planutvalget innen juni 2019.

Kollektiv

Det går i dag rutebuss til blant annet Kristiansand og Lillesand fra Birkeland. I en så spredtbebygd kommune som Birkenes er det en utfordring å få til et godt og akseptabelt kollektivtransporttilbud til alle innbyggerne. Kollektivtilbudet til Engesland og Herefoss gjør at det i praksis ikke er mulig for en familie å bo i bygdene uten å benytte seg av privatbil.

Når det gjelder de strekningene hvor det i dag er en del reisende som benytter seg av kollektivtilbudet vil kommunen fortsette med å legge til rette for bussholdeplasser slik at flere kan benytte seg av kollektivtrafikk. Kommunen har lagt til rette for et park-and-ride-anlegg i nærheten av sentrum både for å ha en større kollektivterminal for folk i sentrum som kan gå til bussen og muligheten til å parkere bilen for de som har behov for det.

Gang- og sykkelveier

Alle nye boligfelt skal i utgangspunktet knyttes til det eksisterende gang- og sykkelveinettet. Dette er viktig for trafikksikkerheten og for å bidra til at flere benytter seg av sykkel eller går i stedet for å benytte seg av bil. I et klima- og folkehelseperspektiv er det også viktig å legge til rette for alternative transportformer til bilen.

Et større gang- og sykkelveiprojekt er nylig ferdigstilt på strekningen Birkeland – Lillesand på FV402. Et annet prioritert område for kommunen er at det også bygges gang- og sykkelvei videre ut langs RV41 mot Kristiansand. I sentrumsområdene på Birkeland er det relativt godt utbygd gang- og sykkelveiinfrastruktur, men det er behov

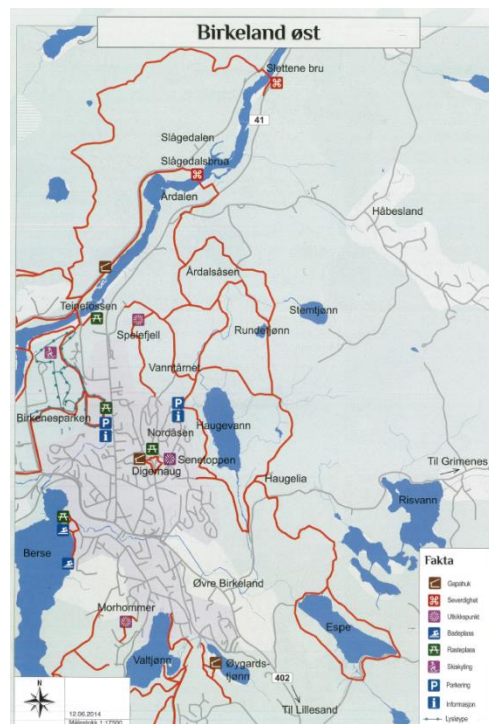

for å legge til rette for sikrere krysning enkelte steder og forlenge gang og sykkelsti/fortau. Slike tiltak må planlegges gjennom reguleringsplaner.

Grønnstruktur

Grønnstruktur er summen av store og små grønne naturpregede områder i byer og tettsteder. Slike områder er viktig for rekreasjon og friluftsliv og skaper tilknytning til naturområder som turområder, kulturlandskap, elver og vann. Gjennom et godt utbygd nett av fortau, veier, gang- og sykkelstier og snarveier gir det innbyggerne tilgang til naturopplevelser i nærområdet enten det er på Birkeland eller i mer landlige omgivelser.

For å sikre de grønne, eller «blågrønne» kvalitetene og begrense nedbygging i viktige naturområder er det nødvendig med langsiktig planlegging og tilrettelegging. Grøntområder legger ikke bare grunnlaget for et biologisk mangfold og en levende natur, men grønntområder kan også gi møteplasser og mulighet til å gå turer og være i aktivitet. Dette er svært viktig for en god folkehelse og tilrettelegging for dette er en direkte oppfølging av kommuneplanens samfunnsdel.

Naturområder, turdrag og friområder

Bygdene Engesland og Herefoss er to små bygder som har lite grønnstruktur nettopp fordi de er små, men større naturområder helt nær sentrum. Birkeland er det tettstedet som er tettest befolket og som har størst utbygde områder. På Birkeland er det derfor behov for en sammenhengende grønnstruktur med mindre naturområder (som for eksempel Solplassen, Berse og deler av Tobias jorde). Sammen med et nett av gangveier og fortau er dette med på å lage attraktive grønne områder nær sentrum.

Nær sentrumsområdene ligger det et nett av merkede turstier. Grønnstrukturen er også med på å knytte disse områdene sammen med boområder, skoler, jobb og barnehager.

Kommunen har flere arealer nær Birkeland som er regulert til friområder, blant annet et større område rundt barne- og ungdomsskolen. Dette er attraktive arealer nær tettbebygde områder som fungerer som lekearealer, nærturområder, steder å lage bål osv. Det må vurderes om det er behov for å utvide eller legge til rette for flere friområder i kommunen. Friområdene kan både være i offentlig og privat eie.

Lekearealer

Birkenes kommune har mange lekearealer av forskjellig kvalitet. Det strekker seg fra eldre og nedslitte arealer hvor det knapt er

en sandkasse til nye moderne og store arealer som det nyrenoverte lekearealer i Nordåsen terrasse.

I forbindelse med utbygging av nye boligområder skal det opparbeides lekearealer med god kvalitet. Bestemmelsene til kommuneplanen har krav til maksimal avstand som er tillatt fra de enkelte lekeplassene. For å sikre en opparbeidelse av nye og opprustning av eldre lekeplasser er det viktig å benytte seg av rekkefølgebestemmelser og krav til utbygger om å bidra til lekearealene før en utbygging kan skje.

Landbruk, natur og friluftsliv

LNF- formålet er det formålet som dekker størst areal i kommunen. Formålet dekker alt av kommunens areal som ikke er avsatt til bebyggelse og anlegg, grønnstruktur, samferdselsanlegg og infrastruktur og bruk og vern av sjø og vassdrag. Det er også fra LNF- formålet at størsteparten av de nye utbyggingsområdene utgår. LNF- områdene er arealer som i det vesentligste skal være ubebygget, eller bare bebygget i tilknytning til landbruk og friluftsliv.

LNF- spredt bolig- og fritidsbebyggelse

Om områder for spredt bebyggelse heter det at «spredt bolig-, fritids- eller næringsbebyggelse og annen bebyggelse kan tillates gjennom behandling av enkeltsøknader eller reguleringsplan når formålet, bebyggelsens omfang og lokalisering er nærmere angitt i arealplanen». Birkenes kommune har i gjeldende kommuneplan flere arealer for spredt boligbebyggelse. I ny plan legges det opp til at ytterligere 23 nye områder avsettes til formålet. Hovedhensikten med å legge områdene inn i kommuneplanen er for å legge til rette for enklere byggesaksbehandling ved oppføring av mindre tiltak. Nye områder som avsettes formålet fremstår som mindre grender, og det ikke legges til rette for fradeling av nye tomter eller oppføring av nye boenheter innenfor disse områdene. Ved avsetting av nye arealer til spredt bebyggelse er det et krav fra Fylkesmannen at arealet snevres inn og at areal og omfang konkretiseres.

Nye områder for spredt boligbebyggelse:

1. Vegusdal
2. Kylland
3. Senumstad
4. Rislå
5. Søre Herefoss/Stieveien
6. Gauslå
7. Flaa (nord)
8. Refstad
9. Mosfjell
10. Oggevatn stasjon 1
11. Oggevatn stasjon 2
12. Oggevatn stasjon 3
13. Rosseland

14. Svaland (vest)
15. Steinsland
16. Røli
17. Vindsland
18. Øvland
19. Håbbesland
20. Håbbesland (øst)
21. Håbbesland vest
22. Kleppeveien
23. Grundetjønn (Kleppeveien)

Nye områder for spredt fritidsbebyggelse:

1. Vervannet

I planforslaget vil noen få områder tilbakeføres til LNF- formål. Dette gjelder et område regulert til råstoffutvinning «Sandtak på Høigilt Moner» samt deler av to områder avsatt til fritidsbebyggelse. Masseuttaket på Høigilt Moner er i all hovedsak gjennomført og det er igangsatt arbeid med å tilbakeføre deler av området til landbruksområde. Reguleringsplanen for området skal fortsatt være gjeldende inntil uttak av masser er gjennomført i sin helhet.

Deler av et område ved Vervannet samt et mindre område ved Stølekilen/ Vardetjørnmyra, begge avsatt til fritidsbebyggelse, tilbakeføres til LNF- formål i ny plan.

Tilbakeføring til LNF:

2. Sandtak på Høigilt Moner
3. Deler av Vervannet
4. Stølekilen/ Vardetjørnmyra (Engesland)

Natur

Birkenes kommune har i svært liten grad kartlagt naturområder med hensyn på arts mangfold, truede arter og sett dette i sammenheng med bruk og vern av områder. Dette gjør at konsekvensutredningen, som gjøres med best tilgjengelige kunnskap, i verste fall kan gi feil opplysninger og som konsekvens gi diskuterbare konklusjoner. Birkenes kommune bør i kommende planperiode legge til rette for at det kan gjøres flere undersøkelser knyttet til natur og naturmangfold i områder rundt Birkeland spesielt og langs Tovdalselva.

Det er 11 registrerte naturreservater i Birkenes. Ingen av disse blir direkte berørt av den nye kommuneplanen. Skytebanen på Flakkeheia grenser inntil Dikelva naturreservat, men kommer ikke i direkte konflikt med området. Det er imidlertid viktig at buffersone mot naturreservatet ivaretas.

Navn	Verneplan	Verneformål
Risdalen naturreservat	Skogvern	Skogområde med mange kravfulle og sjeldne arter
Bjorvatn naturreservat	Verneplan for edelløvskog/rike løvskoger	En tilnærmet uberørt forekomst av alm-lindeskog.
Mørkeli naturreservat	Skogvern	Formålet med naturreservatet er å bevare et sjeldent stort, lavereliggende område med storvokst, furudominert gammelskog på god bonitet.
Dikeelva naturreservat	Skogvern	Barskog
Rislåknuten naturreservat	Skogvern	Formålet med naturreservatet er å bevare en sjeldent stor og velutformet konsentrasjon av rik edelløvskog med kjerneverdier knyttet til vestvendte rasmarker med alm-lindeskog.
Grøneliane naturreservat	Skogvern	Stor sammenhengende forekomst av gammel granskog med høyt innslag av barlind og gamle bartrær.
Hålandsheia naturreservat	Skogvern	Bevare et sammenhengende og urørt skogsområde med gammel furuskog samt forekomster med gammel osp.
Vågsdalsliane naturreservat	Skogvern	Bevare et gammelskogsområde med sjelden intakt forekomst av til dels rik edelløvskog med mye eik.
Langebergsheia og Mannfallknuten naturreservat	Skogvern	Formålet med naturreservatet er å bevare et naturmessig variert område med flere regionalt viktige skogtyper.
Porsmyr naturreservat	Verneplan for myr	Flatmyr med både nedbørs- og jordvasspåverka parti
Berse naturreservat	Verneplan for våtmark	Viktig våtmarksområde med tilhørende plantesamfunn

Bruk og vern av sjø og vassdrag

Det er 183 vann og innsjøer i kommunen. De største er Ogge og Herefossfjorden som begge er en del av Tovdalsvassdraget. Vassdraget er viktig del av et variert landskap som omfatter fjellområder, stor og landskapsdannende dal og utløp i fjord. Det er særlig stort naturmangfold knyttet til vassdraget og friluftsliv er viktig bruk. Hele Tovdalsvassdraget er vernet mot kraftutbygging, men Uldalsvassdraget med utløp i Herefossfjorden er utbygd.

Arealkategorien bruk og vern av sjø og vassdrag omfatter alle de «blå» arealene i kommuneplanen, samt strandsonen. Kommunens vann- og vassdrag har stor økologisk verdi, i tillegg til stor verdi for friluftslivet. Vassdragene med elver bekker og vann samt kantsonen rundt vassdragene har samlet sett en stor verdi som må ivaretas gjennom en helhetlig forvaltning.

Det gjøres ikke endringer fra tidligere plan innenfor dette hovedformålet, med unntak av at det avsettes bryggeanlegg i tilknytning til et fritidsboligområde ved Herefossfjorden og ved Ogge.

Byggeforbud langs vann og vassdrag

I ny kommuneplan er denne sonen i all hovedsak videreført fra tidligere plan. Arbeid og tiltak, samt fradeling til slike formål, er ikke tillatt der det er markert et eget restriksjonsbelte langs vann og vassdrag. Tilsvarende forbud gjelder også i et belte på 50 meter målt i horisontalplan langs øvrige vann og vassdrag med årssikker vannføring.

Ogge

Det er flere utfordringer og problemstillinger knyttet til utvikling og bevaring av Ogge. Problemstilling og hovedutfordring har vært hvordan kombinere interessen for utbygging av fritidsbebyggelse med Ogges kvaliteter som regionalt friluftsområde. Birkenes kommune vil ta vare på Ogges kvaliteter som regionalt friluftsområde og legge til rette for friluftslivet. For å sikre at strandsonen i størst mulig grad oppleves tilgjengelig for allmennheten, gis det i ny kommuneplan bestemmelser som stiller krav

til at brygger kun tillates etablert ved fellesanlegg. Lagring av båter og utstyr tillates kun på avsatte områder.

Drikkevannskilder

Drikkevannskilden for Birkeland er dypvannsbrønner i Flakksvann. Drikkevannskilden for Herefoss er ved Neskilen og består av to brønner. Drikkevannskilden for Engesland sentrum ligger like ved idrettsanlegget og eksisterende næringsområde. Innenfor nedbørsfeltet for drikkevannskildene i kommunen tillates ikke ny aktivitet eller fysiske inngrep som kan medføre forurensning av vannkilden. Dette omfatter også nedbørsfelt for Grimevannet sørøst i kommunen.

Hensynssoner

Det fremgår av plan- og bygningsloven at kommuneplanens arealdel i nødvendig utstrekning skal vise hensyn og restriksjoner som har betydning for arealbruken. Hensyn og forhold som inngår i bestemmelsene skal merkes i arealdelen som hensynssoner med tilhørende bestemmelser. I områder hvor det er lagt inn hensynssoner skal det tas ekstra hensyn i forhold til det hensynssonen beskriver. Det kan være faresoner eller bevaring av naturmiljø. Noen hensynssoner er å anse som mer eller mindre byggeforbudssoner (for eksempel rasfare) om det ikke gjøres spesielle tiltak for at hensynssonens formål ivaretas.

I Birkenes er det følgende hensynssoner i kommuneplanen:

- Sikringssone nedslagsfelt drikkevann (H110)
- Sikringssone område for grunnvannsforsyning (H120)
- Hensynssone landbruk (H510)
- Hensynssone friluftsliv (H530)
- Hensynssone grønnstruktur (H540)
- Hensynssone naturmiljø (H560)
- Båndleggingssone (H720)
- Gjennomføringssone felles planlegging (H810)
- Faresone ras/skredfare (H310)
- Faresone flom (H320)
- Faresone brann-/ eksplosjon (H350)
- Faresone skytebane (H360)
- Faresone høyspent (H370)

I denne revisjonen er det tatt ut enkelte hensynssoner («rekkefølgekrav om infrastruktur» og hensynssone «krav til felles planlegging, omforming og fornyelse») for arealer rundt Birkeland og for Ogge-området. Bakgrunnen for det er at rekkefølgekravene som har ligget i enkelte arealer rundt Birkeland ikke har hatt noen betydning i og med at områdene ikke er utbyggingsområder. Ved Ogge har det tidligere vært et ønske om å lage en felles plan for området, men dette har ikke partene ønsket å arbeide videre med. Det er derfor også tatt ut av planen.

Birkenes kommune har en rekke naturreservater. I plankartet er de registrerte vernede arealene merket med båndlagt område.

For enkelte av hensynssonene er det tilknyttet nye bestemmelser og retningslinjer (se bestemmelsene til kommuneplanens arealdel).

6. Planens samlede konsekvenser

Plan- og bygningsloven stiller krav om at det i tillegg til en konsekvensutredning for hvert enkelt område som får et nytt formål i kommuneplanen også skal gjøres en vurdering av de samlede konsekvensene av kommuneplanforslaget. Her gjøres det en gjennomgang av de samlede konsekvensene under hvert tema som er vurdert i konsekvensutredningen og det gis en redegjørelse for de valgene som er tatt.

Jord- og skogressurser

Samlet sett vurderes det at planforslaget har få konsekvenser i forhold til jordvern og nasjonale mål om å begrense tap av dyrket mark. Planforslaget vil imidlertid kunne ha negative konsekvenser for enkeltområder. Dette gjelder først og fremst et område som er foreslått avsatt til sentrumsutvikling på Engesland. Store deler av dette området er i dag beitemark. Forslaget er likevel tatt med da en utvidelse av sentrumsområdet er i tråd med ønsket om å bygge opp om Engesland sentrum. Forslaget vil også ha konsekvenser for landbruksjord i et område langs Tovdalselva, *Varpelia*, som avsettes til råstoffutvinning. Området er tatt med i kommuneplanen da uttak av masser er en svært viktig ressurs for kommunen. Det er videre vurdert som positivt at masseuttaket ligger i tilknytning til eksisterende masseuttak og at en dermed unngår å ta hull på nye områder. Reguleringsplan for området er under arbeid og det stilles krav om tilbakeføring etter endt uttaksperiode.

Naturverdier, biologisk mangfold

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal lovens prinsipper (§§8-12) legges til grunn ved utøvelse av offentlig myndighet og beslutningstaking. Planforslaget vurderes å ha noe negativ virkning for naturmangfoldet, men da av lokal betydning. Når enkelte områder likevel er tatt med i planen er dette som følge av en helhetsvurdering der samfunnets nytte av de aktuelle tiltakene i stor grad veier opp for de negative virkningene tiltaket vil ha på naturverdiene. Blant områdene som tas inn i ny kommuneplan gjelder dette fritidsboligområde *Ulvhildsøya*, hvor områdene rundt utbyggingsområdet fremstår som viktige naturområder. Videre legges det opp til brygger i Herefossfjorden som er registrert som viktig lokalitet. For å ta vare på naturverdiene i områdene er det gitt bestemmelser som skal sikre at verdiene ivaretas i det videre planarbeidet. Det samme gjelder hytteområdene Furukollen og Sørliheia vest samt et boligområde langs Grødebekken. Planforslaget inneholder også et mindre boligområde med beliggenhet innenfor eksisterende hensynssone naturmiljø på Birkeland myrer. Området ligger nær Møllebekken og har av den grunn fått lav karakter i forhold til konsekvenser for naturverdier. For å unngå at utbygging vil komme i

konflikt, er området som legges inn i kommuneplanen begrenset til kun å omfatte området på nordsiden av Møllebekken. Hefteheia massetak er et lignende tilfelle med Varpelia hvor grunneier ønsker å legge til rette for en utvidelse av arealet som benyttes til masseuttak. Selve området ser ikke ut til å berøre naturverdier med høy verdi, men grenser opp til et vann med potensiale for høy verdi. Det må i forbindelse med utarbeidelse av reguleringsplan gjøres vurderinger av hvordan man i størst mulig grad kan ta hensyn til disse forekomstene.

Barn og unges interesser

Barn og unges interesser i planleggingen er et svært sentralt hensyn. En utbygging av et område kan ha både positive og negative virkninger for barn og unge. Et eksempel på det er forslaget til utvidet boligområde ved Natveitåsen/Skaftåsen. Området brukes uten tvil noe av barn og unge. Samtidig vil en utbygging kunne gi positive virkninger i form av økt tilgjengelighet og utvidelse av eksisterende område kan legge til rette for mer lek og aktivitet. Gjennom en forenklet barnetråkkanalyse har det blitt klarlagt enkelte områder som barn og unge på Birkeland synes er krevende å forholde seg til og områder hvor de trives. Planforslaget vil derfor både ha negative og positive konsekvenser for barn og unges interesser, men samlet sett anser kommunen at ny kommuneplan vil ha overveiende positiv effekt for barn og unge.

Rekreasjon og friluftsliv

Samlet sett vurderes planforslaget til ikke å medføre større konsekvenser i forhold til rekreasjon og friluftsliv. Det er flere av områdene som det er sannsynlig at brukes til blant annet nærtur og lek. Det gjelder for eksempel Natveitåsen 2. Forslagene er likevel tatt med i ny plan da områdene er sentrumsnære og støtter opp om Birkeland sentrum. Videre er det tatt med i vurderingen at en utbygging ikke nødvendigvis vil gå på bekostning av friluftslivet, men at det ved tilrettelegging med opparbeidelse av stier ol., også vil kunne bedre tilgjengeligheten til områdene for allmennheten.

Hensynet til rekreasjon og friluftsliv er et eksempel på temaer som er kompliserte å vurdere. På den ene siden er det ikke ønskelig at friluftsområder nedbygges, men samtidig har samfunnet behov for disse arealene til andre formål. Det blir desto viktigere å legge til rette for en utbygging som ivaretar de større sammenhengende arealene som finnes. I denne revisjonen av kommuneplanen er det ikke gjort et

eget arbeid for å sikre eksisterende arealer rundt Birkeland sentrum til friluftsmål. Dette bør imidlertid være en høy prioritet ved neste revisjon og kanskje definere en slags «markagrense» for videre utbygging.

Landskap og grønnstruktur

Planens samlede virkning for landskap og grønnstruktur er omfattende å vurdere og si noe om. Det er derfor ikke utført noen samlet vurdering av konsekvensene for dette tema. Vurdering av de enkelte områdene fremgår av gjennomført konsekvensutredning. De viktigste vurderingene innenfor temaet har vært i hvilken grad det kreves større terrenginngrep for å gjennomføre tiltaket samt grad av fjernvirkning. Videre er det vurdert om utbygging vil endre områdets karakter i vesentlig grad. For de fleste av områdene som er tatt inn i ny kommuneplan er utbygging vurdert til ikke å gi større landskapsmessige konsekvenser.

Det er allikevel nødvendig å være føre var i noen av områdene og allerede i kommuneplanen legge føringer i bestemmelsene for den videre utbyggingen. Områder der landskapet er vurdert at vil bli noe berørt, stilles det krav i bestemmelsene om kartlegging av landskapsverdiene i området før utarbeidelse av reguleringsplan samt påfølgende innarbeiding av tiltak i plan.

Kulturminner

Det er ikke foreslått områder som vil berøre kulturminner direkte, men enkelte områder berører landbruksjord der det vil kunne være potensiale for arkeologiske funn. Dette gjelder blant annet et område for råstoffutvinning, *Varpelia*. Reguleringsplanarbeid for området er startet opp og nærmere utredninger vil være en del av den videre planprosessen. Innenfor området ligger også historisk ferdselsåre *Kongeveien*.

Utover områder med potensiale for arkeologiske funn, vurderes planforslaget til ikke å få større konsekvenser for kulturminner. Det gjelder vel og merke kulturminner som er kjent. Den enkelte reguleringsplan vil måtte gjøre egne vurderinger av forholdet til kulturminner og potensiale for å avdekke og bevare kulturminner.

RoS: klimatilpasning, forurensning, samfunnssikkerhet og beredskap

Kommunen har et stort ansvar for å sikre at nye områder til utbygging er sikret mot uønskede hendelser. Storflommen høsten 2017 har med tydelighet vist at det er nødvendig å både sikre eksisterende områder og foreta grundige overveininger før det legges til rette for ny utbygging. Enkelte områder, som for eksempel *Bakkemoen*, er endret sammenlignet med opprinnelig forslag. Området er godt kartlagt i forhold til flom gjennom ny flomkartlegging. For å sikre området ved en eventuell utbygging er det gitt bestemmelser om dette i kommuneplanen i tillegg. Det er ikke avdekket forhold som tilsier at det bør legges inn nye

hensynssoner med bestemmelser. Etter innspill fra NVE er det imidlertid lagt inn noen flere hensynssoner som kommunen tidligere ikke har avmerket i plankartet. Dette er ikke områder hvor det er gjort egen vurderinger i kommuneplanprosessen, men som er blitt oppdatert i henhold til gjeldende kartdata fra NVE. I den grad det legges opp til arealbruk i områder med potensielle risikoforhold, forutsettes det nærmere kartlegging i forbindelse med detaljregulering.

Transport og infrastruktur

Planforslaget innebærer ingen vesentlige konsekvenser for temaet. Alle utbyggingsområder vil ligge i nærheten av eksisterende infrastruktur og en utbygging i det omfanget som er planlagt vil ikke kreve større nyetablering eller tiltak. Unntaket er etablering av veikryss i forbindelse med nye utbyggingsområder. Ved rekkefølgebestemmelser til kommuneplanen skal det sikres at utbygging i områder avsatt til utbyggingsformål ikke kan finne sted før tekniske anlegg, gang- og sykkelveinett og vei for øvrig er etablert eller oppgradert.

Rekkefølgekrav:

Skytebane Flakkeloner - rekkefølgekrav vei ved videre utbygging

Sentrumsutvikling: fokus på Birkeland, Herefoss og Engesland

Hovedtyngden av nye utbyggingsområder har beliggenhet som støtter opp om ett av de tre sentraene i mer eller mindre grad. Når det gjelder fritidsbebyggelse støtter forslaget opp om Ogge og Øynaheia som prioriterte fritidsboligområder. Med unntak av områder for spredt- LNF er nye utbyggingsområder i tråd med kommuneplanens samfunnsdel og prioritering av Birkeland, Herefoss og Engesland som utbyggingsområder. Samtidig er områdene som i denne omgang er lagt inn som spredt-LNF allerede utbygd, det vil således ikke fører til noen endringer i dagens prioritering i kommuneplanen.

Sosial infrastruktur

Nærhet til sosial infrastruktur som for eksempel skole er et viktig kriterium for å sikre et godt liv i et område som blir utbygd. Alle områder der kommunen har lagt til rette for boligbygging legges nærmest mulig funksjoner som knyttes til sosial infrastruktur. Når det gjelder enkelte næringsområder eller fritidsboligområder er dette et punkt som ikke i like stor grad vektlegges. Det er for eksempel ikke unaturlig at

fritidboligområder legges nær friluftsområder og ikke nært sentrumsområder fordi det er friluftsområdene som er attraktivt i den sammenhengen. I utgangspunktet er det ingen av områdene som legges inn hvor man automatisk har krav på skoleskyss, men ett område ligger helt i randsonen (Uglandsskog), samtidig er det andre faktorer i området som knytter det opp mot den sosiale infrastrukturen rundt og på Birkeland.

Bokvaliteter

Bokvaliteter er ofte vanskelig å kvantifisere. Noen trives best i et tettbygd område, mens andre ønsker større plass rundt sin egen eiendom. Støy er et område som også oppfattes svært forskjellig. Vi har i konsekvensutredningen derfor valgt å ta utgangspunkt i eksisterende støysonekart utarbeidet av Statens vegvesen når støyen knytter seg til veianlegg. Det er kun et boligområde (Bakkemoen) som ligger nær et næringsområde i forslaget og avstanden er vurdert som akseptabel. Beregningen av vegtrafikkstøy som er lagt til grunn i konsekvensutredningen er hentet fra Statens Vegvesens støysonekart. Vegtrafikkstøy er ikke et veldig stort problem i Birkenes, men enkelte områder langs fv. 402 viser områder der en må være oppmerksom ved utbygging.

Gode solforhold er viktige både for boligområder og fritidsboligområder. Flere av forslagene som er kommet inn har solforhold som etter kommunens vurdering er for dårlige og er en av grunnene til at de ikke er tatt med i endelig forslag.

I vurderingene er det også tatt hensyn til andre forhold som nærhet til turområder. Alle områdene som er lagt inn er vurdert som akseptable med henblikk på bokvalitet.

Oppsummering samlede konsekvenser

Oppsummert legger kommunen her frem et forslag til ny kommuneplan hvor kommunen etter beste evne har vurdert innspillene på bakgrunn av det forslagsstillerne selv opplyser om, kjent lokalkunnskap og faglige vurderinger. I noen tilfeller er det en helt klar konflikt mellom for eksempel natur og miljø på den ene siden og samfunnets interesser på den andre siden. I de fleste tilfellene er det samsvar mellom den kvantitative vurderingen og de kvalitative vurderingene, men i forhold til for eksempel enkelte næringsområder ser vi at det er noen hensyn som er så sterke at det er blitt avvikende delkonklusjoner hvor samlet konklusjon er at tiltaket allikevel tillates til tross for flere negative faktorer. Samlet sett vil de forslagene som nå legges inn i nytt forlag til kommuneplan ha en negativ effekt på flere temaer, men samlet sett ser vi at planen bygger opp om den ønskede utviklingen av kommunen:

- et fokus på sentrumsnære funksjoner
- et fokus på at nye utbyggingsområder skal bygge opp om sentrum
- det tas ikke «hull» på nye områder, men man legger til rette for utvidelse av eksisterende

7. Kommentarer fra andre myndigheter

Det er mottatt høringsvar til planprogrammet og oppstart av planarbeidet fra følgende regionale og statlige myndigheter:

1. Fylkesmannen i Aust- og Vest- Agder
2. Aust- Agder Fylkeskommune
3. NVE
4. Statens Vegvesen
5. Bane Nor
6. Direktoratet for mineralforvaltning

1. Fylkesmannen i Aust og Vest- Agder

Innspill til ny melding om oppstart av planarbeid og høring av planprogram for revisjon av kommuneplanens arealdel, brev datert 11.05.2017.

- Fylkesmannen minner om den innskjerpingen av jordvernet for å unngå omdisponering av dyrket jord som har foregått den siste tiden. Fylkesmannen bemerker at det er lite ønskelig å omdisponere store sammenhengende jordbruksareal, slik som en finner langs fv 402 i området «Haugelia» og i nord i området «Rølend»
På samme måte vil det være lite ønskelig å omdisponere arealer som har en viktig funksjon for rekreasjon og nærfriluftsliv. Tilrettelegging for friluftsliv i nærmiljøet vil være et viktig ledd i kommunens folkehelsearbeid.

Administrasjonens kommentar:

Verken Haugelia eller Rølend er foreslått som utbyggingsområder ved rullering av kommuneplanen. Andre sammenhengende jordbruksarealer av verdi er ivarettatt gjennom konsekvensutredningen av de enkelte områdene. Det samme gjelder arealer som er registrert som viktige friluftsområder i kommunen. Alle områder er i konsekvensvurderingen vurdert etter områdets registrerte friluftslivverdi, fra registrert verdi til svært viktig. Innspill som ligger innenfor svært viktige områder (verdi 3), er med enkelte unntak ikke blitt vurdert videre som utbyggingsområder. Planbeskrivelsens punkt 5.3 omtaler planens forhold til grønnstruktur og naturområder.

- Mulighetene for fortetting og transformasjon i Birkeland sentrum må vurderes i planarbeidet. Det kan være nødvendig å se på nye områder for boligutbygging, men planretningslinjene for bolig-, areal- og transportplanlegging er helt tydelig på at potensiale for fortetting og transformasjon bør utnyttes før nye områder tas i bruk.

Administrasjonens kommentar:

Se planbeskrivelsens punkt 4 og 5. Ved vurdering av innspillene har det aktuelle områdets beliggenhet vært avgjørende for om området skal implementeres i kommuneplanen eller ikke. Jf. kommuneplanens samfunnsdel skal den største veksten skje i sentrumsnære områder. En har benyttet seg av metode for rangering av utbyggingsområder, der avstand til sentrum, skole, kollektivtilbud, antall boenheter, fortetting/ekspansjon er grunnlagsgivende. Fortetting og transformasjon i Birkeland sentrum er vurdert i reguleringsplan for Birkeland sentrum, vedtatt nov. 2016.

- Fylkesmannen anbefaler at en går videre med arbeidet med å ta ut områder av kommuneplanen der det ikke foreligger planer for utbygging av områdene, gjelder både områder til fritidsboliger og boliger.

Administrasjonens kommentar:

Det har ikke vært politisk enighet om å ta ut eksisterende områder i denne revisjonen av kommuneplanen, men enkelte mindre områder avsatt til fritidsboligformål utgår.

- Klima- og energiplan anbefales integrert i kommuneplanen.

Administrasjonens kommentar:

Kommunen jobber med klimaplan i samarbeid med de andre kommunene i region Kristiansand og det er derfor ikke naturlig for Birkenes å integrere dette mer enn det vi gjør i den generelle planleggingen. Birkenes kommune skal i all planlegging legge til rette for en energieffektiv og klimavennlig utvikling.

2. Aust-Agder Fylkeskommune

Uttalelse til oppstart av planarbeid og høring av planprogram for kommuneplanens arealdel i Birkenes kommune, brev datert 12.05.2017

- Plan- og naturseksjonen mener 2 km er vel romslig avgrensning av et sentrum og anbefaler at kommunen vurderer en snevrere avgrensning for å utvikle sine tettsteder. Alternativt kan det vurderes en differensiering der en øker avgrensningen noe der det kan være naturlig å favne om mer, samt begrense den andre retninger. Det påpekes også at det er viktig å planlegge boligarealer slik at en kan knytte flest mulig potensielle brukere mot kollektivtilbudet.

Administrasjonens kommentar:

Birkenes kommune har vurdert avgrensningen av sentrum ut ifra at nye boligområder bør legges nær sentrumsfunksjonene. Særlig viktig i vurderingen er nærhet til skole og barnehage. Nye boligområder må ligge innenfor en radius som er oppnåelig med gange eller sykkel (2 km). Når det gjelder Birkeland er den naturlige utbyggingsretningen langs kollektivaksen mot Lillesand og i retning Flakksvatn/Mollestad hvor det er etablert gang- og sykkelveg. Utbygging nord for tettstedsbebyggelsen på Birkeland er vurdert som mindre gunstig også innenfor en radius på 2 km fra definert sentrum.

Planbeskrivelsen s. 18 under kollektiv, sitat «Kommunen vil fortsette med å legge til rette for bussholdeplasser slik at flere kan benytte seg av kollektivtrafikk. Kommunen har også startet arbeid med etablering av et park-and-ride-anlegg i nærheten av sentrum»

- For utbyggingsområder nær sentrum og skole, bør det vurderes å stille krav til økt boligtetthet. Befolkningssammensetning og prognoser for forventet befolkningsvekst bør ligge til grunn for hvilken type boliger Birkenes bør tilby fremover.

Administrasjonens kommentar:

Tas til orientering.

Planbeskrivelsens punkt 5.1 «Bolig»: «En naturlig konsekvens av at det er et mål om å styrke sentrumsfunksjonene er at det vil være naturlig å kreve en tettere utbygging og fortetting i de tre sentraene» Videre skal det settes krav til fortettingsprosjekter for å sikre at intensjonene i kommuneplanen blir ivaretatt.

- Arbeid med kommunedelplan for kulturminner bør prioriteres samtidig med med kommuneplanens arealdel slik at disse to planene sees i sammenheng.

Administrasjonens kommentar:

Birkenes kommune har ikke prioritert en kommunedelplan for kulturminner samtidig med kommuneplanarbeidet, men det vurderes å følge dette opp i planperioden.

- Plan- og naturseksjonen vil også minne om at kommunen bør ta en gjennomgang av sitt totale gravplassareal slik at en dekker minstekravet av ledige graver på 3 % av kommunens befolkning. Gravplasser reguleres etter *lov om gravplasser, kremasjon og gravferd* og tilsier at det til enhver tid skal være et overskudd av tilgjengelige graver i beredskap.

Administrasjonens kommentar:

Kommunen har til sammen tre gravsteder med god kapasitet hvor det i tillegg er muligheter for utvidelse av arealene. En anser det av den grunn som ikke nødvendig med en nærmere vurdering av disse.

**3. Norges vassdrags- og energidirektorat
Innspill til oppstart av planarbeid og høring av planprogram- Kommuneplanens arealdel 2018-2030- Birkenes kommune, brev av 12.05.2017**

- Kommunen må påse at bekker og elver får stor nok plass og god nok kapasitet til å ivareta 20% klimapåslag på flomvannføring på alle vassdrag. NVE anbefaler at kommunen tar utgangspunkt i 500- års flommen på flomsonekartet for å tegne inn hensynssone- flomfare i plankartet. Bestemmelser knyttet til hensynssonen bør vise til høyde for 500-årsflommen.

Administrasjonens kommentar: Tatt til orientering

- NVE mener det er viktig at Birkenes kommune viderefører og oppdaterer hensynssonene fra forrige rullering. Til hensynssonene må det tilknyttes bestemmelser med krav om nærmere kartlegging av faren i alle plan og byggesaker, eller krav om sikring der den reelle faren er utredet.

Administrasjonens kommentar:

Planbeskrivelsens punkt 5.5 omtaler hensynssoner i kommuneplanen. Bestemmelsen punkt 5.2 stiller krav til utredning av flomfare og avbøtende tiltak.

- Kvikkleireskredfare: I planbestemmelsene til kommuneplanen mener NVE det bør inn en generell bestemmelse som ivaretar at det gjøres nærmere undersøkelser av fare for kvikkleireskred i reguleringsplaner og byggesaker i områder med løsmasser under marin grense.

Administrasjonens kommentar:

Det er lagt inn en generell bestemmelse knyttet til krav om utredning av skredfare i områder under marin grense.

- Kommunen bør i planen ha en konkret vurdering knyttet til byggeavstand langs vassdrag.

Administrasjonens kommentar: Ivaretas i bestemmelsene kap 2.5

- Store deler av Birkenes kommune er innenfor nedbørsfeltet til verna vassdragsområder. RPR må legges til grunn i planarbeidet. NVE savner en tydeligere omtale og plan for hvordan ivareta vassdragene i arbeidet med kommuneplanen.
- Alle vassdrag med årssikker vannføring bør merkes tydelig i plankartet (arealbrukskategorien *Bruk og vern av sjø og vassdrag* anbefales brukt til å merke alle vann, elver og bekker)

Administrasjonens kommentar:

Ivaretas i bestemmelsene punkt 2.5.1.

- Vindkraftområdene som er til behandling bør markeres i plankartet som hensynssoner, jf. PBL § 11-8 d.
- Reguleringsmagasin bør markeres i plankartet som hensynssone. Vannkraftverk bør settes av som område for «Bebyggelse og anlegg». Omsøkte kraftproduksjon må vises i plankartet som hensynssone.

Administrasjonens kommentar: *Birkenes kommune har valgt å ikke legge inn en hensynssone før vindkraftsaken er endelig avgjort. Det er heller ikke detaljprosjektert og det kan gi mangler i en eventuelt hensynssone.*

4. Statens Vegvesen

Høring av planprogram og melding om oppstart av kommuneplanens arealdel i Birkenes kommune, brev av 27.05.2015

- Statens Vegvesen oppfordrer til å prioritere innspill gjeldende Herefoss og Engesland som har trygg og sikker skolevei og gangavstand (under 2 km). Eventuelle påkoblinger til riks- eller fylkesveg må beskrives i konsekvensutredningen. Forhold gjeldende tilkoblingspunkt, stigningsforhold inn mot riks/fylkesveg, krysstype og hvordan gang- og sykkeltrafikken til nærmeste skole skal fungere, må belyses.
- Som pådriver for å redusere behovet for biltrafikk og øke andelen som går, sykler og kjører kollektivt, anbefales ny sentrumsnær boligbebyggelse i Birkeland kun lagt inn langs aksene Birkeland- Lillesand, da det her er kollektivtilbud.
- Oppfordrer kommunen til å ta ut gamle områder for fritidsbebyggelse dersom det ikke er planer om utbygging i perioden kommuneplanen gjelder for.

Administrasjonens kommentar: *Tatt til orientering*

5. BANE NOR

Uttalelse til oppstart av arbeid med kommuneplanens arealdel og høring av planprogram, brev av 05.04.2017

- Sørlandsbanen har noen planoverganger som er i bruk innenfor Birkenes kommune. Bane NOR vil minne om at vi har en streng holdning til utvidet bruk av jernbanens planoverganger. Hvis det foreslås arealbruk som medfører kryssing av jernbanen forutsetter Bane NOR at det etableres planskilt kryssing. Vi minner også om Jernbanelovens § 10 i forhold til byggegrenser langs jernbanen.

Administrasjonens kommentar: *Tatt til orientering*

6. Direktoratet for mineralforvaltning med bergmesteren for Svalbard, brev datert 26.04.2017:

- For Birkenes hvor det nå eksempelvis åpnes for innspill om råstoffutvinning, mener DMF konkret at det bør gjøres en vurdering av ressurssituasjonen for de neste årene, basert på gjenværende levetid til de uttak som er i drift i dag. Dette bør sees i sammenheng med hvorvidt det er mulig, og praktisk, å utvide eksisterende uttak. En slik oversikt vil gi et godt redskap for å vurdere innkommende forslag til råstoffutvinning.

Administrasjonens kommentar:

Kommenteres i konsekvensutredningene samt under beskrivelsens punkt 5.1

Næringsbebyggelse og råstoffutvinning.

8. Vedlegg

1. Konsekvensutredninger
2. Bestemmelser
3. Kommuneplankart
4. Vurdering av innkomne kommentarer og merknader